

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotioне boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quibus mediis paſſiones appetitus irascentis sint frænandæ. Cap. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](#)

Bonauentura, in speculo p. 1 c.
2. Cassian, lib. 9. c. 3.
Psal. 132. 2.
1. Corin. 3. 16.
Greg. hom. 35. in euang.
Philip. 1. 29.
Psal. 24. 18.
Cassia, lib. 9. c. 13.
Hebreo. 10. 32. 27.

multorum malorum, quæ exilla exoruntur. Solet in aqua turbida, inquit Bonaventura, id est, in corde tristis, latere pescaturus animam coluber tortuosus.] Et Cassianus: Vestimentum tinearum clu' attatum, nullius pretij, vel honesti vits poterit vterius habere commercium: itidemque lignum vermis exaratum non ian ad ornatum vel mediocris adiutorij, sed ad combustionem ignis merebitur deputari. Ita igitur & anima, quæ edacissimis tristitia mortibus devotatur; inutiles erit vel vestimento illi. Pontificali, quod vnguentum Spiritus sancti de celo descendens, prius in barbam Aaron, deinde in oram suam solere suscipere, taliter David vaticinio perhibetur, secundum illud: Sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti eius.] Sed nec ad structuram templi illius spiritualis atque ornatum poterit pertinere, cuius Paulus architectus sapiens posuit fundamenta, dicens: Vos estis templum Dei, & spiritus Dei habitat in vobis.] Sic ille. Hæc, & alia mala, quæ tristitia affert, sapiens vanica eius depulsione aut moderatione depellit. 12. Mala, quæ eueneire possunt, premeditanda sunt, aduersaque nobis posse accidere, animo sapientia volendum, ut si euenerint, non nos imparatos inueniant. Hinc est illud Gregorij: Minus iacula ferunt, quæ praesidentur, & nos tolerabilis mundi mala suscipimus, si contra hæc per præscientiam clypeum munimur. 3. Si quid aduersum euenerit, non tam ut malum, quam ut occasio exercendi præclaras virtutes, nempe patientiam & animi magitudinem, & vt instrumentum conciliandi diuinam gratiam suscipiendum est. Sic Paulus aduersa respiciebat, cum scripsit ad Philippenes: Vobis donatum est, nō solum ut in eum creditis, sed etiā ut pro eo partiamini.] Sic & David ex tribulatione gratiam sibi cōciliat, dicens: Vide humilitatem meam & labore meum, & dimittit omnia peccata mea.] 4. Auocanda est cogitatio præsenti molesta, & bonis iam obtentis occupanda, vel certè spē obtainendorum bonorum erigenda. Vnde Cassianus: Hanc perniciōsissimam passionem tristitia ita expellere poterimus, vt mentem nostram futura spē & contemplatione reprobemus beatitudinis etiganus.] Qui & addit, ex quacumque causa tristiam exortam honorū futuron spē, potentissime solere leniti, & prosperatis venture memoria mitigari. 5. Quæ nobis mortalibus accidunt, humana sunt, alitq; multis hominibus euenerunt; neque est cur nos ab iis quæ alij æquanimiter sustinuerunt, immunes putemus, aut cur non ea æqua animo feramus. In ferendisque aduersis euentibus, sicut & in cæteris rebus, illi potius imitandi sunt, qui pacientes sustinentes, magnum ex illis emolumentum colligerunt, quam illi, qui ob impatientiam & immoderata tristiam, nullum profectum reportarunt. 6. Assumpta tristitia nullo modo causam doloris tollit aut mitigat, immò magis dolorem aggerat, quem spes & æquanimitas viciunt que lenient: quare absurdum est tristitia in aduersis se confidere, & non per conformitatem cum voluntate diuina caput leuare. 7. Qui aliquam est calamitatem expertus, & quis non est expertus? eius recordatione poterit cōciper spem felicitatis exitus ex malo præsentis. Nam ille benignus Dominus, qui præterea calamitatem depulit, nos ex præsenti etiam eripiet. Hacque conſideratione Paulus Hebreos ad constantiam ac patientiam hottatus est: Rememoramini, inquit, pristinos dies, in quibus illuminati magnum certamen sustinuerunt passiōnum.] Et infra: Adhuc modicum aliquantulumque, qui venturus est, veniet, &

A negat tardabit.] 8. Ea deminū tristitiam levant, quæ moderatam, & secundum Deum, delelationem afferunt. In quibus præcipuum locum habet contemplatio veritatis, ut Diuus Thomas ait, & intenta consideratio diuina prouidentia: omnia nostra ex amore disponentis. Quare enim filius tristatur, ex eo quod benignissimus pater & sapientissimus, qui errare non potest, ex magno amore inuitit, & dilectissimo filio utilissimum iudicauit?

D. Thom.
12. q. 35.
ar. 5.

Quibus mediis passiones appetitus irascentis sint frenanda.

C A P U T : XIII.

F E C T U S sive passiones in appetitu irascente residentes, neque minoribus excessibus subiacent, neque minoribus remedii indigent, quia passiones partem concupiscentem occupantes.

De remediosis ergo, quæ eas vicinque componant, pauca dicamus.

Spes sapientia delinquimus, cum spiritui noxia speramus, cum vana & prophana nos obtenturos esse cōfidimus, & cum ex vana spe labores non leuis momenti, pro acquisitione voluptatum aut honorum apprehendimus. Quare in libro Sapientiae legimus:

Spes impiorum tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur: & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dissipatur: & tanquam fumis, qui à vento diffusus est:

& tanquam memoria hospitis viuis diei prætereuntes. Et Iob ait: Spes impiorum abominatione animæ.

Salomon quoque: Spes impiorum peribit.] Actandum Ecclesiasticus: Vana spes, & mendacium viro insensato.] Et quidem cum talis est spes, his est remedii moderantur. I. Vanitas rerum, quas spemas, inspicienda est, quæ nullo modo labori in eis acquirendis impendendo respondent. Et si nullus emit mille aureis rem quæ floccipenditur, quare stultus homo tanto labore rem vilem, & forsitan damnationem allaturam, mercabitur Pars mea Dominus, inquit sanctus Jeremias, propterea expectabo eum.] Nam hoc summum bonum sperandum est, & quæ ad illud nos ducunt: vana vero & inutilia omnino aspernanda.

Debemus itaque spem ad cœlestia convertere, & pro eis adipiscendis laborare, ut inanes spes in nostris cordibus evanescant.

Qui enim se imperium aliquando tandem adepturum sperat, vilissimum minus sperare erubescit.

Et nos ergo, si consequi cœlestia speremus, si pro

nostri victoria fortiter laboremus, quæ huius saeculi sunt, nequaquam anxiæ sperabimus.

3. Proderit maximè contemptus saeculi & despicio tormentorum, quia nemo, quæ contemnit, sperat, magis au-

tent concutitur timore, ne res contempta libi vnu-

quam euenerit. Quamobrem si terrena contemper-

imus, nunquam in illa immoderate spesi mortibus etigemur.

Omnis, qui viderit te, jō. mundi, reficiet

te, inquit Nahum propheta: quia qui te cognovit,

nunquam pellem tuam deauratam sperabit,

magis autem illa, quæ frigus non pellit, se operire aut

fouere timet.

Similiter desperatio multis est obnoxia delictis,

vt si quis de his, quæ debet sperare, desperet.

Debet enim homo sperare se impetraturum veniam peccatorum;

se obtenturum in bono statu, quem arri-

puit, persecutiam, tentationem, viatoriæ tribu-

lationem, leuamen, & auxilium ad proficiendum, &

reliqua huiusmodi. Vnde si circa hæc affectus aliqua

Sapien.
5. 15.

Iob. 11.

20.

Prover.

10. 28.

Ecccl. 34.

Threnos.

3. 24.

Nahum.

3. 7.

desperatione aut diffidencia feratur, bonis est cogitationibus corridentius, & in spei affectum communrandus. ^{1.} Duplex est verò cogitatio præcipua, quæ omnem desperationem depellit. Altera est cogitatio diuinæ misericordiæ, cui omnia mundi peccata comparata, non maioris momenti sunt, quam comparatione maris, guttula roris exigua. Hæc est, quæ Paulo blasphemo & contumelioso, & Magdalena magna peccatrici peperit. Hæc est, quæ innumerabiles peccatores ad bonam frugem adduxit. Quare ergo mihi non parcat, si dolore tactus & actu emendatus accurrit: quare me, quæ omnes fini benignitatis recipit, non excipiat? Hæc est, quæ fodi didimus peccatoribus iam conuersis, ad aliorum conuerzionem est via: De quo Dominus ipse gloriatuſ loquens ad Iob: Nunquid, ait, ingressus es theſauros niuius, aut theſauros grandiniſ ap̄plexiſ, quæ p̄parauit in tempus hostis, & in diem pugnae, & belli?] Quinam ſignificantur, ſecundum Gregorium, nomine niuius & grandiniſ? Nonne mentes & corda prauorum? De quibus Ieremias ait: Sicut frigidam fecit cifterna aquam ſuam, ſic anima frigida fecit malitiam ſuam.] Et Dominus: Quoniam abundauit iniuitas, refrigeret charitas multotū.] In his ipse Dominus theſauros habet, quia multos eleētos, qui emendandi ſunt, inter prauos eſſe cognoscit. Quos in tempus hostis, & in diem pugnae, & belli preparat, quia coruine mira conuerſione, & inculpata vita exemplo, & doctrina ſanctissima omnes iniquos impugnat, & multos expugnat. Quare ergo me desperatione conteret, & non potius in ſpem erectus, quod vnuſ illorum ſum futurus, de Salvatoris misericordia confidam? ^{2.} Altera cogitatio eſt diuinæ potentiae, cum eximio amore coniuncta, quæ abundantiflma auxilia ad copta perficienda preſtitabit, & in omni nobis tribulatione & neceſſitate ſubueniet. In quācumque igitur calamitatē coniectus, felicem tibi exitum de diuina miſeratione promitte. Verbaque Beati Patris Ephræm non ſolum lege, ſed & ſedulō meditare, quæ te contra omnem desperationem conſiſtunt. Furto, inquit, tibi ſublatuſ eſt theſaurus, ſed adhuc bone negotiationi tibi aperta remanet via: tempus adhuc tibi ſuppet recuperandi theſaurum, modò ne deſperes. Quare ſedulō ac ſollicitè eum collige, atque recuperera. Eſti telo vulneratus ſis, penitus animo ne cōcidas, ad mortem vſque perferas, ne timeas iustum. Oſtende tuam in certando ſcientiam acrobū, ut refulgens gloria corona teſtatur tibi. Eſti à latrone ſpoliatuſ ſis, à curſu incepto caue desiftas; in bello contingit ut & feriamus, & vulneremur. Etiamsi priuina tuum agrum laſerit, iterum ac tertio ſodito, impigreque ipium excolito, & diligenter ſerito. Ecce plena tibi nubes ac pluia aduenient. Ne te latro peſſat via. Non terreas, neque opere in medio viæ relīeto, proceſſe. Ex conſilu vbi vulneratus eſt, viatoriam referre contendit. Quomodo antē à tuo theſauro ſpoliatuſ eſt, poteris rurſus tibi eundem recuperare.] Hæc ille. Quæ allegorie dicit, ſi penitus intelligentur, mifice omnem desperationem rei- ciunt, & in ſpem fælicium exituum mentem attollunt.

Passio quoque audacia immoderata eſt, ſi aliiquid vetitum & aduersus diuinam voluntatem audeamus, ſi aliquid etiam ultra vires, vel iam à Domino datas, vel promiſtas, praefumamus, quas ex occulta inspiratione, vel ex conſilio Prelatorum, vel ex ratione prudenti nobis affuturas eſſe cognoscimus. ^{3.} Audacia maf malum frenat iuſtitia Lei, quæ ſua mandata transgredientes acriter punit, & eorum co-

ntribus potenter obſiſtit. Nam li homines auti ſunt adificare ciuitatem, & turrim, cuius culmen pertinet ad cælum, eſt Deus in cælo, qui illos irideat, & opera eorum conterat, atque confringat. ^{2.} Audacia in verò ad ea, quæ ultra vires ſunt, cohobet in iuſtis discreta humilitas humiliſque diſcretio, ut conſiderantes, quia ſine Deo nihil poſſunt facere, illa ſolū aggrediantur, in quibus Deum adiuuorem habebunt. Spiritus enim sanctus, vt inquit Gregorius, dum ſenſus honeste viuentium inſtruit, audaces modò, modò timidos reddit. Audaceſ quidem, vt praefumant, timidoſ, ne ſuperbiant. Impellit, vt neceſſaria poſtulent, retrahit, ne nimis preſumendo vitium incurant temeritatis.] Hæc ille. Seruū itaque ſui domini dactum leuantur, & audacieſ ſancto timore temperent, ne sit temeraria timore vero diſcretā audacia: virgant, ne in pufillanimitatem ſpirituſ cadant.

Timor malus & cohobendus eſt, quando propter alieūt rei timorem bonum relinquimus, vel malum agimus, aut quando ea, quæ non ſunt metuenda, forpidamus. ^{1.} Huic autem timori medemur omnibus hiſ, quibus vanum amorem, inanem concupiſcentiam, noxiā triftitiam curamus. Qui enī bonum aliquod non amat, nec cupit, eius amitione non quiescit, & qui ita robuſtus eſt aduerſus triftitiam, ut malum prieſens non ſentiat: quid mirum ſi idem futurum, vel etiam iam incumbens non meruat? In quaſ ſententiam ait Auguſtinus: Qui cupit, cūm nihil aliud ſit cupiditas, quām amor rerum tranſeuntium, metuat neceſſe eſt, ne amittat eās, cūm adeptus fuerit, aut non adipiſcat. Et qui angit animi dolore, neceſſe eſt meru agitetur, quia quorum malorum prieſentium eſt anxieta, eorum eſt imminentium metus. ^{2.} Prater hæc, magnam vi habet ad ſedandum timorem, cogitatio eorum excellentiū viorū, qui in ſimilibus euentibus impertiti ſtegerunt, neceſſe eſt ob imminens malum à virtute ſepararunt. Prodeſt etiam cogitare, illud, quod timemus, aut malum non eſſe, aut non magnum malum, aut non eſſe euenturum. Sæpe enim aliqua timuimus, quæ quām longiſſime à nobis abfuerunt. Idemque de hoc malo, quod nunc nos terret, ſperare debemus, ne ex illis ſumus, qui (vt ait Pſalmus) illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor. ^{3.} Sed eſto, malum, & magnum malum ſite euenturum, certe inutile eſt, nos illius memoria ante tempus excruciat, & ſatuſ eſt eo adueniente & vrgente torqueri. Sufficit diei malitia ſua, ne eam nos conſideratione futurorum augeamus, quin potius hiſ, quæ eam leniant, quantum poſſibile fuerit, extenuemus. ^{4.} Efficacissima tandem timoris medicina eſt, vera charitas, quia quis Deum diligit, & ſe ab eo diligenter ſentiat: ſpiritualis feruor, quo iuſtus pro amore Domini, non tantum paratus ſi omnia bona facere, ſed & cuncta mala ſuſtinere: & inſuperabilis fiducia, quia ſciat in Deo fortissimo protecorē confidere: Qui enim conſidunt in Domino, ſicut mons Sion: non conmovebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem.] Et ſi Dominus protecor vita mea, à quo trepidabo?

Eiſdem autem remedis, quibus ira vitium extinguitur, paſſio ira frenatur ac cohobetur, quæ cū ſupra explicata ſint, pauca ſunt, quæ in hunc locum afferamus. ^{1.} Ad iram leniendam placitum vallet, cūm irati ſumus, nihil verbo aut facto tentare, ſed omnia ad illud negoziū ſpectantia, in aliud tempus differre. ^{2.} Prodeſt etiam tempore huius silentij ac internæ quietis, adductis rationibus, cauſam ira conceptę minuere. ^{3.} Vrile ſimiſter

Genes. 11.
4.
3. 1. 1.
A. 1. 1.
B. 1. 1.

Greg. lib.
4. in 1.
Reg. ad.
c. 9.

Aug. lib.
3. 99. 4.
3.

Pſal. 13.
5.

Matth. 6
34.

Pſal. 124.
1.

Pſal. 26.

erit erga occasionem irae, sicut post aliquor dies nos habebimus, quando sine dubio pacati erimus, ita nunc ratione nos regere, & virtutis imperio pacare. 4. Confideremus deinde, eum qui nobis iniuriam intulit, cum maius sibi quam nobis malum attulerit; nobis enim malum peccatum, sibi vero malum culpa importavit; esse non tam ira quam committitione dignissimum. 5. Ac præterea per iram atque vindictam, malum non amouemus, sed potius maximè cumulamus. Malum enim iniuria patienter sustentatum nos patientes & Deo gratos facit, iracundè vero suscepimus, iracundos & sensu pulsillos efficit. 6. Mansuetudinis dignitas expendenda est, iracundia nequitia oculis obtincta, & exempla manuorum, præcipue Christi Domini & Sanctorum meditanda. Tanta quippe est mansuetudinis pulchritudo, ut vel leanas & tygrides in sui amorem alliciat: tanta iracundia turpitudo, ut vel illos, qui nullo merito tanguntur, exterritat: tantus Christi, agni mitissimi, ac manuorum splendor, ut vel sepultos, si fieri posset, ad sui imitationem inducat. 7. Qui etiam iram cohibere vult, necesse est ut paucis, iisque vix ad vitam sufficientibus, sit contentus: item oportet ut vanam curiositatem vincat, eorum namque cognitione, quæ melius est necesse, solet ad indignationem conmoueri. 8. Non sufficit autem ad pacem ac concordiam seruandam, in nobis iram cohibere, sed & nobis incumbit, fratribus iratorum iracundiam moderari. Id autem fieri si iuxta consilium Pauli, quo inquit: Date locum iræ,] locum iratis demus, & ne statim, ac flamma ira erumpit, illi imprudenter oblistamus. Si & secundum dictum sapientis: Responsio mollis frangit iram:] coquimenti tempore humilibus modestisque sermonibus iratum mitigemus. Si quoque cum à nobis erratum fuit, culpa cognita, veniam humiliiter deprecemur. Si denique quod admisimus est, quam longissime à suspicione contemptus remoueamus.

Atque in uniuersum admodum è re erit, omnibus passionibus temperandis, eas, sicut re vera sunt, nostra artis instrumenta cogitare. Actus enim passionum & similes alij, qui à voluntate elicuntur (ut suo loco, Deo nobis annuente, dicimus,) sunt officia præcipua, quibus in oratione proficimus. Fructus enim meditationis & contemplationis est, amare, desiderare, sperare Dèum, & bona cælestia, & delectari in eis, & ad ea obtainiri conuenientibus mediis audere. Item odifcere, fugere, & timere malum, de peccatis tristari, & aduersum iniuriam irritari, & de nostris viribus nudis penitus desperare: ac tandem secundum has internas actiones, vitam nostram inuituere. Sicut ergo artifex, nisi omnino desipiat, instrumenta sua artis quam diligenter emundat, & polit, & bene temperata recondit, ut possit eis suum opus perficere: ita & nos affectus nostros emundemus, poliamus, & optimè attemperatos custodiamus, ut in sublimissima familiaritate cum Domino, illis possimus ad præstantissimarum virtutum actiones iuari.

De Mortificatione cogitationum.

CAP V T XIV.

NTERIORES sensus uno nomine cogitationis vel imaginacionis comprehendimus, quod illis vita, audit, odorata, gustata, & contreftata variis modis cogitamus, & ex illis, tanquam ex lignis & lapidibus,

A ingentia & adhibenda monstra componimus. **H**orum sensuum actiones vocamus cogitationes: quoniam illis varia sensibilia, tum ablerita, tum prelentia quasi in unum colligimus, ut eorum perceptione deleretur. Quibus cogitationibus licet intellectus ad suum opus vatur, &phantasie ac imaginationi cooperetur, malitiis tamen hanc mortificationem his sensibus adscribere: quoniam & illorum propria est, & omnis nostra intelligentia in hac vita mortal, communiter, (panis exceptis euentibus, de quibus in tractatio de contemplatione dicemus,) à sensu interiori incipit, tanquam ab eo, qui rem intelligentiam subministrat, & sine sensu interiori cooperante non subsistit. Hæc autem cogitationum abiectionis consulto in postrem locum reiecta est, licet ex natura rei prior sit cogitatio, quam appetitio, quoniam, (ut quis etiam spiritualissimus in le ipso experietur,) facilis est, mala opera fugere, & appetitiones malorum aut vanorum frenare, quam corundem cogitationes continere. Inueniēmusque iustum adeò felicitater pugnantem, ut non solum recte, sed & perfectè conueretur, & appetitus suos optimè moderetur: qui tamen vix potest cogitationes componere, & cordis distractioes in unum colligere. De quo amarissime conueretur Dauid, dicens: Multiplicata sunt super capillos capitis mei; & cor meum dereliquerit me.] Illæ enim iniuriantes super capillos multiplicantur, que sine opere & desiderio, in sola incuria cogitationis complentur. Et cor nostrum derelinquit nos, cum instar infidelis ancillæ ex domo fugientis, per quæque vana & superflua cogitatione vagatur. Eandem difficultatem continendi iniutes cogitationes Salomon euidenter expressit, cum dixit: Prepara foris opus tuum, & diligenter exercite agrum tuum, ut postea ædifices domum tuam.] Dum enim prius operis preparationem quam agri culturam indixit, profectò docuit, facilius esse, opera externa recta facere, quam agrum cordis a prauis aut vanis cogitationibus emundare. Et Sophar, ut hanc humani cordis imbecillitatem adfruat, apud Iob ait: Si iniuriam, quæ est in manu tua, abstuleris à te, & non maneris in tabernaculo tuo iniustitia: Tunc leuare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis, & non timebis.] Pausa à manu iniuriam subtrahi, inquit Grægorius, & post à tabernaculo admonet iniustitiam abscondi, quia quisquis iam prava à se opera exterius relécat, necesse profectò est, ut ad seipsum rediens, solerter se se in ments intentione discernat, ne culpa, quam iam in actione non haberet, adhuc in cogitatione perduret.] Sic ille. Vnde si posterior cogitationum moderatio tanquam difficultor expetitur, per quam puritas animæ nostra stabilitasque completer, merito post mortificationem operum & desideriorum, quam expressimus, nunc ad cogitationum compressionem properamus.

Qui ergo hucusque sollicitus fuit, vitam suam exteriori corrigit, & intellectum ac voluntatem, necnon & passiones arque desideria componere, natus deinceps cor suum ad tranquillitatem adducere, quasi seipsum in quadam mentis solitudine constituisse, & non solum malas cogitationes sed [muscas] quoque mortientes, que perdunt suavitatem vnguenti, id est, vanas & mortales, amputare. Non quidem est in nostra potestate malarum aut inanum cogitationum impugnatione carere; at in nostro arbitrio cum charia gratia adiutorio istum est, eas constanti animositate respuere. Cuius rei unus etsi inter plurimos, qui adduci possent, affectatur Cassianus, cuius haec est sententia, Menterem

Psal. 39.
13.

Prover.
24.27.

Iob. 11.14
15.

Greg. 10.
mor. c. 11

Ecclesi.
10.1.

Cassian.
col. 1.6.
17.